

Вчинок - відповідальність

Мета: Сприяти формуванню правосвідомості підлітків шляхом конкретизації норм моралі і права стосовно їхньої безпосередньої поведінки, формувати розуміння відповідальності за власні вчинки та їх наслідки; на прикладах ознайомити учнів з кримінальною відповідальністю, показати які наслідки можуть мати звичайні пустощі. Розвивати увагу, спостережливість. Виховувати законослухняних громадян

Обладнання: виставка літератури з цієї теми; висловлювання видатних людей; відео сюжет про неповнолітніх злочинців.

Форма проведення: година-спілкування

Епіграф:

Посійте вчинок - пожнете звичку.
Посійте звичку - пожнете характер.
Посійте характер - і ви пожнете долю.

В. Теккерей

Хід заходу.

Вчитель: Конституція України проголосила нашу державу правовою. Але ця теза залишається поки що лише декларацією про наміри. І тому важливим напрямом формування правової держави в Україні є заходи з підвищення правової культури людей. Лише людина, яка володіє правовою культурою, добре знає закони та поважає їх, сприяє формуванню правомірної поведінки.

У нашому суспільстві здійснюється принцип: найвища цінність - Людина. Ваше життя складається з вчинків. У вчинках виражається суть людини. Але у своєму житті ми повинні дотримуватись також певної відповідальності за свої дії.

Діти, з якими словами у вас асоціюється слово «поведінка»?

Учениця: **Поведінка** - це дотримання основних вимог і правил людського співжиття, вміння знаходити правильний тон у спілкуванні з оточуючими. Вчинками своїми людина зустрічається з іншими людьми, у вчинках вона виражає своє особисте ставлення до природи, людей, життєвих

подій. Вчинок реалізує моральну спрямованість поведінки людей.

Учень: **Вчинок** - елементарна клітина поведінки людини - являє собою одиничний, відносно завершений акт поведінки, викликаний прямою або хибною, зовні причиною і проходить за певних обставин у конкретній ситуації.

Вчитель: Діти, а які наслідки має для людини вчинок?

Учень: Вчинок має виховний результат, тобто приводить до певних змін в особистості, яка здійснила вчинок.

Учениця: Звичайно, вчинок вчинку не рівний. Одні вчинки в житті людей звичайні, інші - рівня подвигу. Але у вчинку виявляється характер людини.

Учень: Будь-який вчинок залишає обов'язковий в особистості, яка його вчинила.

Учениця: Не завжди вчинок є правомірним, а частіше пов'язаний з порушенням закону.

Вчитель: А що ж тоді є правомірною поведінкою?

Учень: На мій погляд, правомірна поведінка - це коли людині не спадає на думку порушувати закон.

Учениця: А я вважаю, що правомірна поведінка - це коли люди житимуть за законами суспільства, не через страх покарання.

Вчитель: Діти, а які наслідки має для людини вчинок? Пограбування, крадіжки, насильство, убивство - це тяжкі злочини, які коять уже сформовані злочинці. Але нерідко буває, що людина чинить злочин не навмисно - через байдужість, незнання або недбалість. Іноді починається, здавалось би, із невинних, не грубих порушень моральних норм, правил, порядку. Скажімо, хлопчачки полюбляють поласувати плодами з чужого саду. Деякі вбачають в цьому своєрідну романтику. А що це крадіжка - не думають? Або інколи ми є свідками того, як хлоп'яча суперечка переходить у бійку. Мабуть, ніхто з вас не вважає великим гріхом, якщо один хлопчачка віддубасить іншого. Чи не так? А ось послухайте невигадану історію.

Обговорення ситуацій.

Учень: Двоє хлопців під заохочувальні крики однокласників зчепились, як ті півні. Фізично дужий Толя швидко поклав Сергія «на лопатки». Цим би й закінчилось, якби Толя ще й словом не вразив поверженого, що викликало глузливий сміх однокласників. У припливі ненависті Сергій схопив гострий камінець і побурив услід кривдникові, котрий саме оглянувся. Камінь потрапив прямо в око... Після довгого і безуспішного лікування Анатолій залишився однооком. Чи хотів цього Сергій? Зробити людину калікою - це тяжкий злочин.

Учень: Два хлопці, незважаючи на сувору батькову заборону, вирішили погратись мисливською рушницею. Петрик жартома наставив дуло на Бориса.

- Руки вгору! - і натиснув курок. Як на лихо, рушниця була заряджена...
Смерть Бориса настала раптово.

Чи хотів цього Петрик? Чи планував стати вбивцею свого брата? І як йому далі жити з таким тягарем на совісті?

Учениця: Учителі поскаржились батькові учня С., що його син лінується вчитись і заважає на уроках. Озлоблений хлопець вирішив помститись. Під час новорічного балу він підпалив ялинку. Внаслідок переполоху і тисняви, яка зчинилася, загинула дівчинка. А палій опинився у колонії суворого режиму. Чи бажав він смерті невинній дівчинці.

Вчитель: Питання риторичне, як і інші питання, поставлені після кожного з описаних випадків. Ніхто з учасників інцидентів не планував злочину. Але й не думав про можливі наслідки свого вчинку. Ось так небажання виконувати обов'язки, недисциплінованість призводить до порушення моральних норм, установлених правил, а від правопорушень до злочину - один крок, і злочинець мусить бути покараним.

В перехідному віці (12-16 років) людина ще довго залишається в становищі, коли вона вже не дитина, але ще й не доросла і повністю залежить від дорослих. У такий період виявляються пізнавальні здібності, цікавість, самоаналіз, мудрування, «копання в собі», прагнення до самостійності, звільнення від опіки дорослих. При цьому з'являється безліч життєвих проблем, у тому числі невпевненості у собі, переживання власної малоцінності, нікчемності.

У країні нині засуджено понад 100 тисяч підлітків, 527 тисяч взято на облік у міліцію. На 10 тисяч неповнолітніх припадає в середньому 129 правопорушень і злочинів. Є все: злісне хуліганство, бійки, грабежі, розбій, крадіжки, вбивства, гвалтування.

Називаючи вам цю статистику, я хотіла ще раз звернути увагу на епіграф нашої виховної години і на вислів Й.Гете:

«Поведінка - це дзеркало, в якому кожен показує своє обличчя».

Діти, як ви гадаєте, ці вислови пов'язані між собою чи вони не мають нічого спільного?

Учень: На мою думку, вчинок напряду залежить від поведінки людини.

Учениця: Я вважаю, що ми самі ніколи не замислюємося про наслідки нашої поведінки або вчинків. Нам здається, що нас можуть тільки полати.

Вчитель: Але це не так.

Пропоную вашій увазі знайомство з кримінальним законодавством України.

Вважаю, що про існування Кримінального кодексу ви всі знаєте, але хотілось би дещо детальніше, на конкретних прикладах з життя ознайомити вас із суттю цього документа.

Отже, перегорнемо сторінки Кримінального кодексу України...

Нині діючий Кримінальний кодекс України набрав чинності 1 вересня 2001 року і має завдання охороняти державний лад та права громадян, правопорядок від злочинних посягань.

Кримінальній відповідальності і покаранню підлягає лише особа, яка винна у вчиненні злочину, тобто така, що умисно або з необережності вчинила передбачене кодексом суспільно небезпечне діяння. Кримінальне покарання застосовується тільки за вироком суду. Особи, які вчинили злочин, підлягають відповідальності на підставі цього кодексу. Але давайте спочатку визначимо, що означає саме поняття «злочин», «тяжкий злочин»,

вчинення злочину умисного або з необережності?

Учень: Злочином визнається передбачене кримінальним законодавством суспільно небезпечне діяння (дія або бездіяльність), що посягає на власність, особу, права громадян, на правопорядок.

Учень: Тяжкими злочинами визнають умисні діяння, що являють собою підвищену суспільну небезпеку. До тяжких злочинів належать: особливо небезпечні державні злочини, бандитизм, контрабанда, масові безпорядки, виготовлення або збут підроблених грошей, умисні вбивства, тяжкі тілесні ушкодження, грабіж за обтяжуючих обставин, згвалтування, одержання хабарів.

Учень: Злочин вважається вчиненим умисно, коли особа, яка його вчинила, усвідомлювала суспільно небезпечний характер своєї дії або бездіяльності, передбачала її суспільно небезпечні наслідки і бажала їх або свідомо допускала настання цих наслідків.

Учениця: Злочин визнається вчиненим з необережності, коли особа, яка його вчинила, передбачала можливість настання небезпечних наслідків своєї дії, але легковажно розраховувала на їх відвернення або не передбачила можливості настання таких наслідків, хоч повинна була і могла їх передбачити.

Вчитель: Отже, ми з'ясували, що таке злочин і тепер поговоримо про відповідальність неповнолітніх, яка передбачена Кримінальним кодексом.

Сам факт неповноліття винного у скоєнні злочину враховується судом як пом'якшуюча обставина. Для осіб, що вчинили злочин уперше неповнолітньому віці, передбачено полегшені, порівняно з дорослими злочинцями, умови відбування покарання.

Учень: Дуже часто для підлітка, що вперше вчинив злочин, замість кримінального покарання застосовують наступні примусові заходи виховного характеру: зобов'язання попросити пробачення, застереження, передача під нагляд, але найбільш суворий захід виховного характеру - направлення до спеціальних навчально-виховних установ (школи, професійні училища соціальної реабілітації для порушників 11-18-річного віку).

Вчитель: Кримінальний кодекс як офіційний документ визначає мету та види покарань. Це також треба знати кожному громадянину.

Учень: Покарання не тільки є карою за вчинення злочину, але й має на меті виправлення і перевиховання засуджених, точне виконання законів,

запобігання вчиненню нових злочинів як засудженими, так і іншими особами.

Покарання не має на меті завдати фізичних страждань або принижувати людську гідність.

До осіб, які вчинили злочин, можуть застосовуватись такі **основні покарання:**

- позбавлення волі,
- виправні роботи,
- позбавлення права займати певні посади або займатися певною діяльністю,
- штраф,
- догана та інші.

Крім основних до засуджених можуть застосовуватись такі **додаткові покарання:**

- конфіскація майна,
- позбавлення батьківських прав.

Треба окремо відзначити, що у нашій країні вже немає виняткової міри покарання - смертної кари, що замінена по життєвим ув'язненням. Де-юре (юридично) це Закріплено в новому Кримінальному кодексі, а де-факто (фактично) мораторій на цю міру покарання в Україні введено з 11.03.1997 року.

У 72 країнах І світу заборонено застосовувати цю міру покарання неповнолітніх.

Вчитель:Кримінальний кодекс України досить об'ємний за своїм змістом. Неможливо за один раз його вивчити та перечитати. Окремо, в кожній частині кодексу мова йдеться про:

- державні злочини;
- злочини проти власності;
- злочини проти життя, здоров'я, честі і гідності особи;
- злочини проти політичних, трудових прав громадян;
- службові злочини;
- військові злочини;
- злочини проти правосуддя;
- злочини проти громадської безпеки, громадського порядку.

Зупинимось на розділі, де мова йде про злочини проти громадської безпеки. Які злочини тут фігурують, яка міра покарання передбачена за

скоєння саме такого роду злочинів?

Учень: Хуліганство – навмисні дії, що грубо порушують громадський порядок. Карється позбавленням волі на строк від 6 місяців.

Учень: Злісне хуліганство — це дії, що визначаються, цинізмом, зухвалістю. Карється позбавленням волі на строк до 3 років.

Учениця: Знищення і руйнування пам'яток культури. Позбавлення волі строком до 3 років.

Учень: Доведення неповнолітнього до стану сп'яніння. Позбавлення волі на строк до року.

Учень: Угон автотранспортних засобів. Позбавлення волі на строк до 1 року.

Учениця: Незаконне виготовлення, придбання, зберігання, пересилка або збут наркотичних речовин. Позбавлення волі на строк до 10 років.

Учень: Крадіжка - позбавлення волі на строк до 3 років.

Учень: Грабіж - до 5 років позбавлення волі.

Вчитель: Тепер перейдемо до реальних прикладів з життя. Я зачитаю вам ситуації, а ви спробуйте самі визначити міру покарання:

- Учень 10 класу займався продажем наркотичних речовин. Чи є це злочином і як карється? (це один з найтяжчих злочинів, карється тривалим позбавленням волі);

- Група учнів зрубала в дендропарку ялинку. Як кваліфікується цей вчинок? (це адміністративний злочин, карається штрафом);
- Громадянам Сисоєв В.П., обвинувачується в тому, що під час руху поїздів підкладав на залізничну колію різноманітні предмети. Сисоєв В.П. заявив, що він не підозрював, що своїми діями створював загрозу залізничному рухові і що його дії взагалі є злочином. Як це вплине на вирок суду? (ніяк: незнання закону не звільняє від відповідальності).

Та щоб не стати на хибний шлях, не занепастити своє життя, нагадаємо кілька правил:

- поважай правопорядок і закон;
- проганяй від себе лінощі, байдужість, займайся самовихованням;
- учись бачити себе збоку, постійно звіряй свої вчинки з моральними та правовими нормами; вчи і сприймай серцем Заповіді Божі, у них - твій порятунок, джерело духовного зростання.

На завершенні пропоную перегляд відео сюжету про неповнолітніх злочинців.

Перегляд науково-популярного фільму.

Заключне слово вчителя::

Сьогодні нам вдалось перегорнути тільки деякі сторінки кодексу, ознайомившись лише з окремими його статтями.

Бажаю вам ніколи більше до нього не звертатись, крім випадків, якщо ви будете працювати в правоохоронних органах.

Будьте законослухняними, поважайте і не порушуйте закони, що діють у нашій державі. Завжди пам'ятайте, що незнання законів не звільняє від відповідальності. Будьте розсудливими, обмірковуйте свої вчинки, вчіться на помилках інших людей.

